

Til lovforslag nr. L 223. Tillægsbetænkning afgivet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg den 30. maj 2001

Tillægsbetænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om dronning Margrethe den Andens civilliste, lov om årpenge for kronprins Frederik, lov om årpenge for prins Joachim og lov om årpenge til medlemmer af det kongelige hus samt om ophævelse af lov om årpenge for dronning Ingrid og lov om udredelse af pensioner ved tronskifte

(Ændring af ydelseernes grundbeløb og reguleringsordninger m.v.)

[af statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 18. april 2001 og var til 1. behandling den 4. maj 2001. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Udvalget afgav betænkning den 17. maj 2001. Lovforslaget blev andenbehandlet den 30. maj 2001, hvorefter det blev henvist til fornyet behandling i Det Politisk-Økonomiske Udvalg.

Møder

Udvalget har, efter at lovforslaget blev henvist til fornyet udvalgsbehandling, behandlet dette i ét møde.

Spørgsmål

Udvalget har under den fornyede behandling af lovforslaget stillet to spørgsmål til statsministeren til skriftlig besvarelse. Spørgsmålene forventes besvaret af statsministeren inden 3. behandling. Spørgsmålene og statsministerens svar herpå vil blive optrykt i bilag 2 i den trykte ud-

gave af tillægsbetænkningen. Endvidere er spørgsmål 5 og justitsministerens besvarelse heraf samt spørgsmål 28, 29 og 35 og statsministerens besvarelse heraf optrykt i bilag 2 til tillægsbetænkningen.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af SF og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* i den affattelse, hvori det foreligger efter 2. behandling.

Et *mindretal* i udvalget (SF og EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse*.

Kristeligt Folkeparti og Demokratisk Folkeparti var på tidspunktet for tillægsbetænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i tillægsbetænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i tillægsbetænkningen.

Per Kaalund (S) Pernille Blach Hansen (S) Lissa Mathiasen (S) Poul Erik Dyrland (S)
Ole Løvig Simonsen (S) Jes Lunde (SF) Peter Duetoft (CD) Morten Helveg Petersen (RV)
Frank Aaen (EL) Birthe Rønn Hornbech (V) Anders Fogh Rasmussen (V) Pia Larsen (V)
Ulla Tørnæs (V) Pia Christmas-Møller (KF) fmd. Per Stig Møller (KF) Pia Kjærsgaard (DF)
Kirsten Jacobsen (UP) nfmd.

Kristeligt Folkeparti og Demokratisk Folkeparti havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Socialdemokratiet (S)	64 *	Det Radikale Venstre (RV)	7
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	43 *	Enhedslisten (EL)	5
Det Konservative Folkeparti (KF)	17 **	Kristeligt Folkeparti (KRF)	4
Socialistisk Folkeparti (SF)	13	Demokratisk Folkeparti (DMF)	1
Dansk Folkeparti (DF)	10	Valgt på Færøerne (FÆR)	1
Centrum-Demokraterne (CD)	8	Uden for partierne (UP)	6

* Heraf 1 medlem valgt i Grønland

** Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Oversigt over bilag vedrørende L 223 omdelt efter afgivelse af betænkning

Bilagsnr.	Titel
18	Meddelelse om, at Statsministeriet har tilsendt udvalget yderligere bilagsmateriale fra ambassaden i London, som tilkendegivet i statsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 28
19	Betænkning afgivet den 17. maj 2001
20	Svar på spm. 36, om der er andre eksempler på begunstigende lovgivning, hvor den gruppe, der begunstiges, ikke er klart afgrænset, fra justitsministeren Svar på spm. 37 om, hvem der træffer afgørelse ved tvivl om, hvorvidt en person er en del af kongehuset, fra justitsministeren
22	Svar på spm. 31 om forståelsen af statsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 6-9, fra statsministeren Svar på spm. 32, om der blev ydet refusion/kompensation til kongehuset for momsens forløber, omsen, fra statsministeren Svar på spm. 33 om, hvilke kongelige personer der gennem årene har været omfattet af momsrefusionsordningen, fra statsministeren Svar på spm. 34 om en afgørelse i en sag efter almindelig forvaltningsmæssig god skik ikke bør indeholde henvisning til lovhjemmelen, fra statsministeren Svar på spm. 35 om fortolkning af definitionen »diplomatiske udsendinge m.fl.«, fra statsministeren
23	Spm. 38 om dele af forarbejderne til bestemmelsen i momsloven om afgiftsgodtgørelse til diplomater m.v., til statsministeren, kopi til finansministeren og skatteministeren
24	Spm. 39 om begrundelsen for formuleringen af momslovens bestemmelse om afgiftsgodtgørelse til diplomatiske udsendinge m.fl., til statsministeren, kopi til finansministeren og skatteministeren

Bilag 2

Nogle af udvalgets spørgsmål til statsministeren og justitsministeren og disses svar herpå

Spørgsmål 5 og justitsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra SF og EL.

Spørgsmål 28, 29 og 35 og statsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra SF og EL. Ligeledes efter ønske fra SF og EL vil spørgsmål 38 og 39 og statsministerens svar herpå blive optrykt i den trykte udgave af tillægsbetænkningen.

Spørgsmål 5:

Hvilke personer omfatter kongehuset, jf. foregående 4 spørgsmål?

Svar:

Hverken grundloven eller lovgivningen i øvrigt indeholder en almindelig regel om afgrænsning af begrebet »kongehuset«.

I lovgivningen er der derimod i en række tilfælde på det enkelte område taget udtrykkelig stilling til, hvilke personer som i den pågældende sammenhæng anses for omfattet af »kongehuset«. Der kan herved henvises til Statsministeriets besvarelse af 27. april 2001 af spørgsmål nr. 1 (§ 1 – bilag 1), hvori omtales de særlige regler, der gælder inden for skattelovgivningen m.v. for visse medlemmer af kongehuset.

Om spørgsmålets behandling i den statsretlige litteratur kan henvises til Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret (3. udg. ved Ole Espersen, 1980), side 573 ff., hvor det bl.a. er anført:

»Alle hidtidige fremstillinger af dansk statsforfatningsret har indgående beskæftiget sig med spørgsmålet om en definition af begrebet »kongehuset«, altså en bestemmelse af, hvilke personer der er medlemmer af kongehuset ... Man har i mangel af udtrykkelige lovbestemmelser herom, ment ud fra »forholdets natur«, eventuelt med støtte i »europæisk fyrsteret« og dansk praksis, at kunne opstille et begreb om, hvem der er medlemmer af det kongelige hus ... Der er imidlertid intet der garanterer at udtrykket »medlemmer af det kongelige hus«, eller lignende betegnelser, skal forstås entydigt på samme måde overalt hvor det forekommer i lovgivning-

gen. Tværtimod er der grund til at formode at udtrykket, alt efter den saglige sammenhæng hvori det forekommer, må forstås ud fra disse forudsætninger snart på én måde, snart på en anden. Det kan derfor ikke undre at der har hersket vild uenighed i teorien om, hvem der er medlemmer af kongehuset.

...

Vi har for os en række lovbestemmelser der har det tilfælles, at de alle sigter mod en personkreds der står i et vist forhold til kongen, men den konkrete fortolkning fører, alt efter bestemmelsens saglige forudsætning, til at afgrænse denne kreds på forskellig vis. Der er derfor umuligt at opstille et entydigt begreb der definerer personkredsen i relation til samtlige retsregler.«

Herefter opstiller Alf Ross, a.st., side 574 f., følgende normalbegreb for, hvilke personer der erhverver stilling som medlem af kongehuset:

»a. ved fødsel af de arveberettigede prinser og prinsesser, dvs. enhver person der gennem lovlige ægteskaber nedstammer fra kong Christian X og dronning Alexandrine;

b. ved lovligt ægteskab med en født prins eller prinsesse, der ikke har fortabt eller ved ægteskabet fortaber sit medlemskab (dronningen, også som enkedronning; indgiftede prinsesser, også som enkeprinsesser; indgiftede prinser, også som enkemandsprinser, specielt prinsgemalen og tronfølgergemalen).«

Om denne definition anfører Alf Ross, a.st., side 581, bl.a.:

»Det må bero på konkret fortolkning og foreliggende praksis hvad der i så fald menes med udtrykket »medlemmer af kongehuset«, men formentlig vil den ovenfor opstillede normaldefinition, i mangel af positive holdepunkter for afvigende forståelse, i de fleste tilfælde afgive en rimelig og brugbar afgrænsning.«

Om spørgsmålet kan i øvrigt henvises til bl.a. Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret 1, (1944), side 349 ff.

Spørgsmål 28:

I hvilket omfang svarer reglerne for kongehuset og den kongelige familie i Danmark til de tilsvarende regler i monarkierne Sverige, Norge, Storbritannien, Holland, Belgien og Spanien for så vidt angår:

- Betaling af moms og andre lignende afgifter
- Betaling af indkomstskat, herunder skat på gevinster på aktier, obligationer m.v.
- Gave- og arve-/boafgifter
- Offentlighed omkring økonomien
- Afholdelse af udgifter til kongehusets og den kongelige families slotte?

Svar:

Til brug for besvarelse er indhentet oplysninger fra de danske ambassader i de nævnte lande.

Ambassaden i Bruxelles oplyser:

»Civillisten er undtaget for enhver form for indirekte og direkte afgifter og skatter.

Kongehusets private indtægter og udgifter er underlagt beskatning og afgifter efter nøjagtig samme regler, som er gældende for enhver belgisk borger. Der afleveres således årlig selvangivelse fra medlemmerne af kongefamilien.

Gave- og boafgifter, der tilfalder civillisten, er skattefri som civillisten. Gaver m.m., der modtages af Kongehuset som privatpersoner, beskattes på samme måde som for belgiske borgere.

Ved succession betragtes Kongen som afdød, og hans bo m.m. skiftes efter almindeligt gældende regler, og arvetagere betaler normale arveafgifter etc.

Det belgiske Kongehus ejer privat kun en ejendom i Sydfrankrig, og denne er civillisten og staten helt uvedkommende. De 3 kongelige slotte i Belgien tilhører »Den Kongelige Donation«, der er en offentlig selvejende institution (fond). Den Kongelige Donation består af midler, der blev doneret af Kong Léopold II. Der tilføres ingen statsmidler til fonden, idet denne hviler i sig selv. Dens regnskaber er offentlige, og beskatningen følger de normale regler for fonde.

Der er ikke offentlighed vedrørende civilistens anvendelse, men Intendanten giver fra tid til anden medierne hovedelementerne i fordelingen af forbruget.«

Ambassaden i Haag oplyser:

»1) Det hollandske kongehus betaler moms på alle varer og tjenesteydelser. Det samme gælder punktafgifter o.l. Der er ikke nogen refusionsadgang.

2) Kongehusets medlemmer betaler ikke indkomstskat af de ydelser, som de modtager over statsbudgettet. Fem medlemmer af kongehuset er på finansloven. Det gælder foruden Dronningen, Prins Claus, Prins Willem-Alexander (men ikke dennes to brødre) samt Dronningens forældre Prinsesse Juliana og Prins Bernhard. Heller ikke Dronningens søstre modtager årpenge.

På finansloven for 2001 er kongehuset opført med årpenge til et samlet beløb til de fem ovennævnte personer på 14.744.000 NLG (1 NLG = 3.38 kr.). Beløbet fordeler sig således:

Dronning Beatrix	NLG	7.876.000
Prins Claus	-	1.571.000
Prins Willem-Alexander	-	1.880.000
Prinsesse Juliana	-	2.126.000
Prins Bernhard	-	1.291.000

Herudover figurerer der på fire ministeriers budgetter beløb til dækning af udgifter i forbindelse med kongehusets officielle funktioner (rejser, statsbesøg, receptioner, de kongelige slotte m.v.). Disse beløber sig til i alt ca. 40 mio. NLG. Endvidere afholder forsvars- og justitsministerierne udgifter i forbindelse med kongehusets officielle pligter og sikkerhed. Disse udgifter specificeres ikke i de pågældende ministeriers budgetter.

Af andre indtægter end årpenge betaler Kongehusets medlemmer skat. Det gælder eksempelvis aktieudbytte og renter m.v. Der betales ligeledes arve- og gaveafgift. En undtagelse er dog arv fra den afdøde regent til tronfølgeren. Endelig er visse arvemidler »båndlagt« i fonds, som der heller ikke betales arveafgift af.

3) Der tilstræbes åbenhed omkring kongehusets økonomi, f.s.v. angår de officielle ydelser. Kongehuset har således en hjemmeside med svar på de oftest stillede spørgsmål vedr. kongehuset og dets økonomi (<http://www.koninklijkhuis.nl/vragen/vragen.html>). Om kongehusets private formue gives ingen oplysninger.

4) Dronningen råder over 3 officielle slotte (2 i Haag og et i Amsterdam) og hendes forældre over et (Soestdijk). Driftsudgifterne hertil påhvi-

ler bolig- og miljøministeriet og andrager på finansloven 2001 ca. 10.6 mio. NLG. Herudover er Dronningen privat ejer af et slot (Drakenstein) samt enkelte andre ejendomme, som hun selv afholder udgifterne til.«

Ambassaden i London oplyser:

»1. Når det gælder moms, er reglen den, at medlemmerne af kongehuset betaler moms på linie med andre britiske borgere.

2. Det britiske kongehus modtager en apanage, der for året 2000 til 2001 samlet udgør 7,9 mio. £. Der betales ikke skat heraf.

Derimod betaler det britiske kongehus skat af, hvad der betegnes som »privat indkomst«, heraf skat på gevinster af aktier og obligationer m.v.

Den kongelige familie er pålagt at afgive en rapport til Parlamentet om den modtagne apanage hvert 10. år (»The Civil List«). Det hedder i den seneste rapport til Parlamentet fra juli 2000, at en rapportering hvert 10. år snarere end hvert år »is considered to be more consistent with the honour and dignity of the Crown«.

Rapporten indsendes særskilt.

3. Når det gælder gave- og arve-/boafgifter forklares forholdet således, at der ikke betales arveafgift fra »monark til monark«, men at der herudover, efter hvad det har været muligt at få oplyst, betales normal gave- og arveafgift.

4. Det britiske kongehus søger at skabe fuld offentlighed omkring den del af økonomien, der direkte berører statens forhold. Det sker i form af årlige rapporter om eksempelvis de kongelige slotte, om den kongelige families afholdte rejser og udgifterne hertil (hvor disse overstiger 500 £) og om de kongelige samlinger.

De tre rapporter indsendes særskilt.

Det siges i en pressemeddelelse fra juni 2000, at de nævnte rapporter demonstrerer den kongelige families forpligtelse til »transparency and accountability«.

Dog oplyser den kongelige familie ikke om private formueforhold.

5. Det britiske kongehus modtager årligt et beløb til vedligeholdelse af »the Occupied Royal Palaces in England«, der for 1999 til 2000 udgjorde 15. mio. £. (Der er i den nævnte rapport en nærmere gennemgang af spørgsmålet).

Der vedlægges en oversigt over tal for den britiske kongefamilies udgifter på hovedområderne de seneste 10 år.«

Det bemærkes, at sidstnævnte oversigt vedlægges som bilag til nærværende besvarelse. Øvrigt bilagsmateriale fra ambassaden vil blive fremsendt til udvalget, når det er modtaget.

Ambassaden i Madrid oplyser:

»Alle medlemmer af den spanske kongefamilie er fuldt ud underlagt den gældende skattelovgivning med hensyn til deres private ejendom, uden undtagelser, skattebegunstigelser eller –godtgørelser.

Den spanske kongefamilie er momspligtig og betaler i øvrigt alle indirekte skatter.

Den spanske kongefamilie betaler indkomstskat og er også skattepligtig med hensyn til aktiegevinster, obligationer m.v. Dette gælder også gave- og arve-/boafgifter.

Det fremgår af den spanske grundlovs artikel 65.1, at »Fra statens budget modtager Kongen et overordnet rammebeløb til opretholdelse af familie og hus og fordeler frit dette beløb«. Det følger heraf, at Kongen ikke skal offentliggøre regnskab eller er underlagt ekstern revision. Størstedelen af Kongens budget er imidlertid indirekte kontrolleret via de skattemæssige oplysninger som såvel leverandørerne som Kongehusets administration er forpligtiget til at aflevere til skattevæsenet.

Udgifterne til de slotte, som benyttes af den kongelige familie til officielle formål, afholdes af »Patrimonio Nacional« (statslig forvaltning for slotte m.v.), som er en selvstyrende institution under Ministerpræsidentens sekretariat med eget budget.«

Ambassaden i Oslo oplyser:

»1. Det norske kongehus er efter gældende regler fritaget for told og andre indførselsafgifter. Ligeledes er Kongehuset fritaget for moms og andre afgifter.

Finansdepartementet oplyser, at der i øjeblikket er overvejelser om ophævelse af told-, moms- og afgiftfritagelser. Dette skulle da ske i sammenhæng med en forhøjelse af apanagen til det kongelige hus. Bliver ændringen vedtaget, kan der blive tale om, at dette bliver optaget i statsbudgettet for 2002.

2. Kongen og den kongelige familie er fritaget for indkomstskat, herunder også fritaget for skat ved gevinster på aktier og obligationer m.v.

3. Kongen og den kongelige familie er fritaget for gave-, arve- og boafgifter.

4. Der er, bortset fra apanagens samlede størrelse der fremgår af statsbudgettet, ingen offentlighed omkring den kongelige økonomi.

5. Administrationsdepartementet oplyser, at det kongelige slot i Oslo og andre officielle slotsbygninger er statsejendom, og udgifterne hertil afholdes af staten.

Privat ejer kongefamilien gården »Skaugum«, hvor kongefamilien bor i dag. Udgifterne vedr. »Skaugum« betales af kongen, men der ydes et tilskud fra staten til særlige vedligeholdelsestiltag.

Der drives landbrug og skovbrug på »Skaugum«. Denne drift er moms- og afgiftspligtig, men et evt. overskud af driften er fritaget for indkomstskat.

Kongefamilien ejer privat enkelte ejendomme (sommerhuse og hytter). Udgifterne vedrørende disse ejendomme afholdes af kongefamilien.

***

Det kan supplerende oplyses, at et arbejdsudvalg under Arbejds- og administrationsdepartementet vurderer arbejdsdelingen mellem Hofforvaltningen, Slotsforvaltningen og Statsbyg, ligesom der sker en vurdering af principperne for budgettering af apanagen. En omfattende rapport fra udvalget er færdigudarbejdet i april måned, og den vil danne grundlag for videre drøftelse af disse spørgsmål.

Ambassaden i Stockholm oplyser:

»Følgende økonomiske forhold gælder for det svenske kongehus:

1) Moms og forbrugsafgifter? Omfattet af lovgivningen.

2) Indkomstskat? Svares på kursgevinster og afkast af formuen.

3) Gave- og arve-/boafgift? Omfattet af lovgivningen.

4) Offentlighed om økonomien? Ikke omfattet af svensk offentlighedslov. Hoffet er ikke regnskabspligtigt eller underlagt Rigsrevisionen o.l. – se dog 5.

5) Udgifter til de kgl. slotte? Af egen drift fremlægges årligt regnskab for »Slotsstaten«, dvs. den del af hoffets virksomhed, der omfatter drift og vedligeholdelse af bygninger, parker, inventar og samlinger.«

Spørgsmål 29:

I det omfang reglerne i de nævnte lande adskiller sig fra de danske regler for kongehuset og den kongelige familie, bedes specifikt for de enkelte lande oplyst, på hvilke områder og på hvilken måde de adskiller sig.

Svar:

På grundlag af ovennævnte oplysninger tegner der sig følgende overordnede billede med hensyn til de i spørgsmål 28 omhandlede spørgsmål, idet bemærkes, at tidsfristen for besvarelsen af udvalgets spørgsmål ikke har muliggjort en detaljeret analyse af de pågældende regelsæt:

»Betaling af moms og andre lignende afgifter«

I Belgien er civillisten undtaget fra enhver form for indirekte og direkte afgifter. Kongehusets private indkøb synes at være moms- og afgiftsbelagt. I Norge er kongehuset fritaget for told- og andre indførselsafgifter, moms og andre afgifter. I Holland, Storbritannien, Sverige og Spanien betales moms og andre afgifter

De danske regler på området er omtalt i svaret på spørgsmål nr. 1 fra Finansudvalget (jfr. §1 – bilag 1).

»Betaling af indkomstskat, herunder skat på gevinster på aktier, obligationer m.v.«

I Belgien, Holland, Storbritannien, Sverige og Spanien betaler medlemmerne af kongehuset indkomstskat m.v. af private indtægter. I Norge er Kongen og den kongelige familie fritaget for indkomstskat, herunder også fritaget for skat ved gevinster på aktier og obligationer m.v.

De danske regler på området er omtalt i svaret på spørgsmål nr. 1 fra Finansudvalget (jfr. §1 – bilag 1).

»Gave- og arve-/boafgifter«

I Spanien, Belgien og Sverige betales gave- og arveafgifter på linie med andre borgere. I Storbritannien og Holland betales ligeledes gave- og arveafgifter, dog således at arv fra regent til regent er undtaget. I Holland er visse arvemidler båndlagt i fonde, som der ikke betales arveafgift

af. I Norge er den kongelige familie fritaget for gave-, arve- og boafgifter.

De danske regler på området er omtalt i svaret på spørgsmål nr. 1 fra Finansudvalget (jfr. §1 – bilag 1).

»Offentlighed omkring økonomien«

I Storbritannien er den kongelige familie pålagt at afgive en rapport til Parlamentet om den modtagne apanage hvert 10. år (»The Civil List«). Der tilstræbes fuld offentlighed omkring den del af økonomien, der direkte berører statens forhold. Det sker i form af årlige rapporter om eksempelvis de kongelige slotte, om den kongelige families afholdte rejser og udgifterne hertil (hvor disse overstiger 500 £) og om de kongelige samlinger. Der oplyses intet om private formueforhold. I Holland tilstræbes åbenhed omkring kongehusets økonomi, f.s.v. angår de officielle ydelser. Kongehuset har således en hjemmeside med svar på de oftest stillede spørgsmål vedr. kongehuset og dets økonomi (<http://www.koninklijkhuis.nl/vragen/vragen.html>). Om kongehusets private formue gives ingen oplysninger. I Sverige er kongehuset ikke omfattet af svensk offentlighedslov. Hoffet er ikke regnskabspligtigt eller underlagt Rigsrevisionen el.lign. Af egen drift fremlægges årligt regnskab for »Slotsstaten«, d.v.s. den del af hoffets virksomhed, der omfatter drift og vedligeholdelse af bygninger, parker, inventar og samlinger. I Spanien skal Kongen ikke offentliggøre regnskab og er ikke underlagt ekstern revision. Størstedelen af Kongens budget er imidlertid indirekte kontrolleret via de skattemæssige oplysninger, som såvel leverandørerne som Kongehusets administration er forpligtiget til at aflevere til skattevæsenet. I Belgien er der ikke offentlighed vedrørende civilistens anvendelse, men Intendanten giver fra tid til anden medierne hovedelementerne i fordelingen af forbruget. I Norge er der ingen offentlighed omkring den kongelige økonomi udover den samlede størrelse af statens ydelse.

De danske regler på området er omtalt i svaret på spørgsmål nr. 2 fra Finansudvalget (jfr. §1 – bilag 1).

»Afholdelse af udgifter til Kongehusets og den kongelige families slotte«

I Norge er det kongelige slot i Oslo og andre officielle slotsbygninger statsejendom, og udgifterne hertil afholdes af staten. Privat ejer kongefamilien gården »Skaugum«, hvor kongefamili-

en bor i dag. Udgifterne vedr. »Skaugum« betales af kongen, men der ydes et tilskud fra staten til særlige vedligeholdelsestiltag. Der drives landbrug og skovbrug på »Skaugum«. Denne drift er moms- og afgiftspligtig, men et overskud af driften er fritaget for indkomstskat. Kongefamilien ejer privat enkelte ejendomme (sommerhuse og hytter). Udgifterne vedrørende disse ejendomme afholdes af kongefamilien. I Holland råder Dronningen over 3 officielle slotte (2 i Haag og et i Amsterdam) og hendes forældre over et (Soestdijk). Driftsudgifterne hertil påhviler bolig- og miljøministeriet og andrager på finansloven 2001 ca. 10.6 mio. NLG. Herudover er Dronningen privat ejer af et slot (Drakenstein) samt enkelte andre ejendomme, som hun selv afholder udgifterne til. I Sverige fremlægges årligt regnskab for »Slotsstaten«, dvs. den del af hoffets virksomhed, der omfatter drift og vedligeholdelse af bygninger, parker, inventar og samlinger. I Belgien ejer det belgiske kongehus privat kun en ejendom i Sydfrankrig, og denne er civillisten og staten helt uvedkommende. De 3 kongelige slotte i Belgien tilhører »Den Kongelige Donation«, der er en offentlig selvejende institution (fond). Den Kongelige Donation består af midler, der blev doneret af Kong Léopold II. Der tilføres ingen statsmidler til fonden, idet denne hviler i sig selv. Dens regnskaber er offentlige, og beskatningen følger de normale regler for fonde. I Storbritannien modtager det britiske kongehus årligt et beløb til vedligeholdelse af »the Occupied Royal Palaces in England«, der for 1999 til 2000 udgjorde 15. mio. £. I Spanien afholdes udgifterne til de slotte, som benyttes af den kongelige familie til officielle formål, af »Patrimonio Nacional« (statslig forvaltning for slotte m.v.), som er en selvstyrende institution under Ministerpræsidentens sekretariat med eget budget.

De danske regler på området er omtalt i svaret på spørgsmål nr. 3-5 samt 7 fra Finansudvalget (jfr. §1 – bilag 1).

Spørgsmål 35:

Er det statsministerens opfattelse, at definitionen »diplomatiske udsendinge m.fl.« kan tolkes til at omfatte det danske kongehus, og er der i givet fald nogen begrænsning i, hvilke grupper finansministeren kan vedtage at yde godtgørelse for betalt afgift til, og hvorpå beror en sådan eventuel begrænsning?

Svar:

Bestemmelsen om momsrefusion for diplomatiske udsendinge m.fl. henhører i dag under Skatteministeriet.

Finansministeriet har efter høring af Skatteministeriet oplyst:

»Det fremgår af sagen om momsrefusion, at der i efteråret 1968 blev rejst spørgsmål om, hvorvidt der var mulighed for, at den kongelige civilliste kunne fritages for merværdiafgift af sine indkøb. Anmodningen blev begrundet med, at kongen var fritaget for skat, og at den forskydning af beskatningen fra direkte skatter til indirekte, som skete ved merværdiafgiftens indførelse, havde stillet kongehuset dårligere.

Det fremgår videre, at man ikke på det tidspunkt havde mulighed for at imødekomme anmodningen, da man savnede den nødvendige hjemmel i merværdiafgiftsloven.

Ved lov nr. 173 af 30. april 1969, der trådte i kraft den 1. juli 1969, blev der imidlertid i merværdiafgiftsloven indsat en bestemmelse med følgende ordlyd: »Finansministeren fastsætter, om og i hvilket omfang der kan ydes godtgørelse af afgift, som diplomatiske udsendinge m.fl. har betalt ved indkøb her i landet.«

Det fremgår af sagen, at denne bestemmelse efter finansministerens ønske blev formuleret med henblik på, at der skulle være mulighed for at yde kongehuset tilbagebetaling af den merværdiafgift, der er betalt af indenlandske indkøb.

På den baggrund blev momsrefusionsordningen indført, jf. statsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 6-9 (L 223 - bilag 9).

Det har således alene været hensigten, at bestemmelsen skulle omfatte kongehuset og diplomatiske udsendinge, og bestemmelsen anvendes ikke over for andre grupper.«

Jeg kan henholde mig til ovenstående.

Spørgsmål 38:

Statsministeren oplyser i sit svar på spørgsmål 35, jf. L 223 - bilag 22, at det fremgår af sagen (vedr. lov nr. 173 af 30. april 1969), at bestemmelsen i momsloven om afgiftsgodtgørelse til diplomater m.v. blev formuleret med henblik på,

at der skulle være mulighed for at yde kongehuset tilbagebetaling af den merværdiafgift, der er betalt af indenlandske indkøb. Statsministeren bedes tilsende udvalget de dokumenter m.v. vedrørende forarbejderne til loven, hvoraf det anførte fremgår. Tilsvarende bedes tilsendt øvrige dokumenter, der ligger til grund for besvarelsen af spørgsmål 35 og hvor der henvises til, »at det fremgår af sagen«.

Svar:

Besvarelsen af spørgsmål 35 er baseret på oplysninger fra Finansministeriet og Skatteministeriet fra sagen vedrørende resolutionen i 1969 om at yde momsrefusion til civillisten og tronfølgerparret. Til grund for besvarelsen ligger efter det over for Statsministeriet oplyste en indstilling til den daværende finansminister.

Af indstillingen, der vedlægges, fremgår at: »Ved lov nr. 173 af 30. april 1969, der trådte i kraft den 1. juli 1969, blev der imidlertid i merværdiafgiftsloven indsat en bestemmelse af følgende ordlyd: »Finansministeren fastsætter, om og i hvilket omfang der kan ydes godtgørelse af afgift, som diplomatiske udsendinge m.fl. har betalt ved indkøb her i landet«. Denne bestemmelse blev efter finansministerens ønske formuleret med henblik på, at der skulle være mulighed for at yde kongehuset tilbagebetaling af den merværdiafgift, der er betalt af indenlandske indkøb.«

Foranlediget af udvalgets spørgsmål af g.d. er der iværksat yderlige undersøgelser af de relevante sagsakter, herunder i Rigsarkivet. Den iværksatte undersøgelse i Rigsarkivet har frembragt tre dokumenter, der omhandler overvejelser efter tronskiftet i 1972 om momsrefusion til medlemmer af kongehuset. Af dokumenterne, der vedlægges, fremgår bl.a., at det udtrykkeligt blev overvejet, hvorvidt momsrefusionsordningen burde medtages i selve forslaget til lov om dronning Margrethes civilliste. Det besluttedes imidlertid alene at omtale momsrefusionsordningens eksistens og hjemmel over for Folketinget. Som anført i besvarelsen af spørgsmål 6-9 (L 223 bilag 4) blev Folketingets afgiftsudvalg orienteret skriftligt.

Bilag til tillægsbet. o. lovf. vedr. dronning Margrethe den Andens civilliste m.v.

Bilag til besvarelsen af spørgsmål 38

Til finansministeren.

I efteråret 1968 blev der rejst spørgsmål om, hvorvidt der var mulighed for, at den kongelige civilliste kunne fritages for merværdiafgift af sine indkøb. Anmodningen blev begrundet med, at Kongen er fritaget for skat. Den forskydning af beskatningen fra direkte skatter til indirekte, som skete ved merværdiafgiftens indførelse, har derfor stillet kongehuset dårligere. Det bemærkes i denne forbindelse, at merværdiafgiften ikke indgår i pristalsreguleringen af statens ydelse til Kongen.

Man havde dengang ingen mulighed for at imødekomme anmodningen, da man savnede den nødvendige hjemmel i merværdiafgiftsloven. Ved lov nr. 173 af 30. april 1969, der trådte i kraft den 1. juli 1969, blev der imidlertid i merværdiafgiftsloven indsat en bestemmelse af følgende ordlyd: »Finansministeren fastsætter, om og i hvilket omfang der kan ydes godtgørelse af afgift, som diplomatiske udsendinge m.fl. har betalt ved indkøb her i landet.« Denne bestemmelse blev efter finansministerens ønske formu-

leret med henblik på, at der skulle være mulighed for at yde kongehuset tilbagebetaling af den merværdiafgift, der er betalt af indenlandske indkøb.

Det indstilles herefter at indrømme tilbagebetaling af afgift på indkøb foretaget af den kongelige civilliste og tronfølgerparrets hofstat. Det bemærkes i denne forbindelse, at fritagelsen også vil omfatte indkøb vedrørende prinsesse Benediktes repræsentative pligter her i landet, idet disse udgifter afholdes af civillisten.

Tilbagebetalingen er beregnet at ville andrage et beløb af knap 200.000 kr. årlig.

Den nærmere fremgangsmåde ved tilbagebetalingen er forhandlet med civillistens økonomikontor og fremgår af vedlagte udkast til skrivelser.

14/8 69 Bang
3-4 F 659/1969.

Finansministeriet

Departementet for Told- og Forbrugsafgifter

27. januar 1972.

Aflev. til ministeren 28/1-72.

Til finansministeren.

Siden 1. juli 1969 er der ydet tilbagebetaling af den af Den kgl. Civilliste og af Tronfølgerparrets Hofstat betalte merværdiafgift.

Tilbagebetalingen ydes i henhold til daværende finansminister Poul Møllers resolution, jfr. vedlagte notat. Det vides ikke, om spørgsmålet i sin tid har været drøftet i regeringen.

Anmodningen om afgiftsfritagelse blev begrundet med, at kongen er fritaget for skat, og at den forskydning af beskatningen fra direkte til indirekte skatter, som merværdiafgiften indebar, havde stillet kongehuset dårligere, da merværdiafgiften ikke indgår i pristalsreguleringen af statsydelse til kongen.

Hjemmelen til tilbagebetalingen findes i følgende bestemmelse, der fra nævnte tidspunkt blev indsat i merværdiafgiftsloven: »Finansministeren fastsætter, om og i hvilket omfang der kan ydes godtgørelse af afgift, som diplomatiske udsendinge m.fl. har betalt ved indkøb her i landet.« Bestemmelsen var udformet med henblik

på bl.a. at give mulighed for at yde kongehuset tilbagebetaling, uden at dette dog udtrykkelig fremgik af lovforslagets bemærkninger.

Der foreligger nu opgørelser over tilbagebetalingen vedrørende oktober kvartal 1971. Disse tilbagebetalinger må formentlig bevilges efter det tidligere givne tilsagn, således at der ydes tilbagebetaling frem til tidspunktet for tronskiftet.

Spørgsmålet om tilbagebetaling for tiden fremover bør formentlig overvejes i forbindelse med den forestående fastsættelse af statsydelsen til Dronning Margrethe. Der må derfor formentlig optages kontakt om spørgsmålet med Statsministeriet, under hvem statsydelsen sorterer.

Det bemærkes, at tilbagebetalingen af merværdiafgift til kongehuset for 1971 andrager i alt 300.000 kr.

Johs. Bastholm
3-4 P 35/1972.

Finansministeriet

Departementet for Told- og forbrugsafgifter

21. februar 1972.

Ad forslag til lov om dronningens civilliste og forslag til lov om årpenge til dronning Ingrid.

Der vedlægges fotokopi af notat af 27. januar 1972 til finansministeren om den siden 1. juli 1969 ydede tilbagebetaling af den af civillisten og af tronfølgerparrets hofstat betalte merværdi-afgift.

Det kan oplyses, at statsministeriet har fået kopi af notatet, og at sekretær fru Skydsgaard, statsministeriet, i dag på forespørgsel har oplyst, at det har været overvejet at optage momsrefusionen i lovforslaget, men at statsministeren besluttede, at det ikke skulle ske. Statsministeren vil i stedet nævne – fru Skydsgaard vidste ikke hvor, men muligvis ved lovforslagets udvalgs-

behandling – at kongehuset var medtaget under momslovens diplomatordning. Det vil sige, at refusionsordningen skulle fortsætte som hidtil.

Lovforslaget havde været i kabinetssekretariatet, og fru Skydsgaard tilføjede, at hun vidste, at spørgsmålet om momsgodtgørelsen også havde været nævnt der.

21/2-72

Johs. Bastholm

Paul Gersmann

M.møde 22/2-72

Finansm. bør underrette folketingets udvalg. EO

3-4 F 35/1972.

Finansministeriet

Departementet for Told- og Forbrugsafgifter

1. marts 1972

Journ. nr. 174/1972

Til Folketingets afgiftsudvalg.

I anledning af at statsministeren har fremsat forslag til lov om dronning Margrethe den Andens civilliste og forslag til lov om årpenge for dronning Ingrid, skal jeg efter aftale med statsministeren til orientering for udvalget oplyse følgende:

Der er på grundlag af en af den daværende finansminister truffet resolution siden 1. juli 1969 ydet tilbagebetaling af den af den kgl. civilliste og tronfølgerparrets hofstat betalte merværdiafgift. Tilbagebetalingen, der er sket efter merværdiafgiftslovens § 39, stk. 2, er blevet givet under hensyn til, at den forskydning fra direkte skatter til indirekte, som skete ved merværdiafgiftens indførelse, stillede kongehuset ringere end tilsigtet ved fastsættelsen af statsydelsen. Den i 1971 tilbagebetalte moms til kongehuset udgjorde i alt ca. 300.000 kr.

I de af statsministeren fremsatte lovforslag er statsydelsen til dronning Margrethe fastsat til samme beløb som den hidtidige ydelse til kong Frederik og ydelsen til dronning Ingrid til sam-

me beløb, som dronning Margrethe oppebar som tronfølger.

Regeringen er indstillet på, at ordningen skal fortsætte som hidtil, d.v.s. at der ydes tilbagebetaling af den af dronning Margrethes civilliste og af dronning Ingrid betalte moms.

Henry Grünbaum /
Johs. Bastholm

Spørgsmål 39:

Vil statsministeren i forlængelse af sit svar på spørgsmål 35, jf. L 223 – bilag 22, oplyse, hvorfor man i 1969 ved udformningen af bestemmelsen i momsloven om afgiftsgodtgørelse til diplomatiske udsendinge m.fl. skrev »m.fl.« og ikke »kongehuset«, når det var kongehuset man mente?

Svar:

Jeg kan henvise til besvarelsen af spørgsmål 38.